

امامت

مکتب اهل بیت علیهم السلام

باقر شریف قاسمی

ترجمہ : محمد تقدی صابری

قرشی، باقر شریف، ۱۹۲۶ م.

[الإمامة في مدرسة اهل البيت (علیهم السلام) فارسی].

امامت در مکتب اهل بیت (علیهم السلام) / تألیف باقر شریف قرشی؛ مترجم محمد تقدمی صابری. - مشهد:

بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۱۳۹۲

ISBN 978-964-971-708-1

۲۶۸ ص.

فیبا.

۱. امامت. ۲. ائمه اثنا عشر. - احادیث. الف. تقدمی صابری، محمد، ۱۳۵۲ - ، مترجم.

ب. بنیاد پژوهشهای اسلامی. ج. عنوان.

۲۹۷ / ۴۵

۱۳۹۲ ۸۰۴۱ الف / ۴ ق / ۲۲۳ BP

۳۳۳۴۴۰۲

کتابخانه ملی ایران جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

امامت

در مکتب اهل بیت (علیهم السلام)

باقر شریف قرشی

ترجمه محمد تقدمی صابری

ویراسته سیدالاحمدموسوی

چاپ اول: ۱۳۹۲ / ۱۰۰۰ نسخه، وزنی / قیمت: ۸۱۰۰۰ ریال

چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ و انتشارات آیت الله العظمی رضوی

بنیاد پژوهشهای اسلامی، مشهد: صندوق پستی ۹۱۲۳۶۳۴۰۲

مراکز توزیع:

تلفن و دورنگار واحد فروش بنیاد پژوهشهای اسلامی: ۰۲۳۰۰۰۰۳

فروشگاه‌های کتاب بنیاد پژوهشهای اسلامی، مشهد: ۲۲۳۳۹۲۳، قم: ۷۷۳۱

www.islamic-rf.ir

info@islamic-rf.ir

حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

پیشگفتا	۱۱
اهمیت امام و ویژگی‌های امام	۱۷
امام در لغت	۱۷
امام در قرآن	۱۷
امام و خلیفه	۱۹
اهمیت امام	۲۰
حدیثی ارزنده از امام رضا (ع)	۲۰
صفات امام	۲۷
۱- علم ۲۸ □ ۲- عصمت ۳۱ □ ۳- بردباری ۳۲ □ ۴- زکی و احسان ۳۸ □	
۵- زهد ۳۹ □ ۶- ایمان استوار به پروردگار ۴۱	
طرح‌ها و برنامه‌های اصلاحی	۴۸
سیاست	۴۸
انواع سیاست	۴۹
۱- سیاست حکیمانه	۴۹
۲- سیاست ظالمانه	۵۲
روش حکومت نزد ائمه (ع)	۵۳
یکم: برپاداری حق	۵۳

- ۵۵..... دوم: برابری.....
- ۵۵..... ۱- برابری در حقوق.....
- ۵۵..... ۲- برابری در دستمزد.....
- ۵۶..... ۳- برابری در برابر فرمانروا.....
- ۵۶..... سوم: آزادی.....
- ۵۶..... ۱- آزادی سیاسی.....
- ۵۷..... ۲- آزادی بیان و انتقاد.....
- ۵۸..... ۳- آزادی جابه‌جایی.....
- ۵۹..... چهارم: غیوراری با مردم.....
- ۵۹..... پنجم: شستن پاها.....
- ۶۰..... ششم: سلامت‌مانی.....
- ۶۰..... ۱- توزیع رای.....
- ۶۱..... ۲- برابری در دستمزد.....
- ۶۳..... جلوه‌هایی از مساوات و سیر امام علی (علیه السلام).....
- ۶۳..... ۱- با حسن و حسین.....
- ۶۴..... ۲- با عقیل.....
- ۶۴..... ۳- با عبدالله بن جعفر.....
- ۶۵..... ۴- نظارت بر بازار.....
- ۶۶..... امامت نص یا انتخاب؟.....
- ۶۷..... توجه پیامبر (صلی الله علیه و آله) به خلافت.....
- ۶۹..... ۱- علی (علیه السلام) به منزله خود پیامبر (صلی الله علیه و آله).....
- ۷۰..... ۲- علی (علیه السلام) برادر نسبی (علیه السلام).....
- ۷۴..... ۴- علی (علیه السلام) وزیر پیامبر (صلی الله علیه و آله).....
- ۷۵..... ۵- امام علی (علیه السلام) خلیفه پیامبر (صلی الله علیه و آله).....
- ۷۷..... ۶- امام علی (علیه السلام) برای پیامبر (صلی الله علیه و آله) به سان هارون برای موسی (علیه السلام).....
- ۷۹..... ۷- امام علی (علیه السلام) دروازه شهر دانش پیامبر (صلی الله علیه و آله).....

- چرا پیامبر ﷺ علی را به خلافت برگزید؟ ۸۰
- ۱- موهبت‌های علمی علی علیه السلام ۸۱
- ۲- شجاعت امام علی علیه السلام ۸۲
- ۳- از خودگذشتگی امام علی علیه السلام ۸۳
- ۴- ایمان امام و علی علیه السلام ۸۳
- ۱- امام و آیه قرآن ۸۶
- ۲- امام در آئینه سنت ۸۷
- حدیث موهبت امام زمان (عج) ۸۹
- در گذر تاریخ ۹۰
- نشست سقیفه ۹۱
- گردهمایی انصار در سقیفه ۹۲
- سخنرانی سعد بن عبادہ ۹۴
- بازخواست سعد ۹۵
- انکار مرگ پیامبر ﷺ از سوی عمر ۹۶
- پرسش‌هایی چند ۹۸
- شییخون به انصار ۹۹
- سخنرانی ابوبکر ۱۰۰
- بررسی و تحلیل ۱۰۱
- بیعت با ابوبکر ۱۰۴
- امتناع امام علی علیه السلام از بیعت ۱۰۷
- اقدامات قاطع ۱۰۸
- ۱- از میان برداشتن خمس ۱۰۸
- ۲- چنگ انداختن بر مادرک رسول خدا ﷺ ۱۰۹
- ۳- مصادره فدک ۱۰۹

پیامدهای ویرانگر جداسازی خلافت از اهل بیت علیهم السلام	۱۱۴
سر برآوردن فتنه‌ها	۱۱۵
حکومت اموی	۱۱۶
معاویه بن ابی سفیان	۱۱۹
خون‌ریزی	۱۱۹
فرمانداران معاویه	۱۲۰
۱- زیاد بن ابیه	۱۲۰
خطبه بترأء (ناقص)	۱۲۰
۲- عمر بن ارتاه	۱۲۱
سنان بن عوف	۱۲۲
۴- سنان بن ابی بیان	۱۲۳
ویران‌سازی اسلام	۱۲۴
دشنام به امام امیرالمؤمنین علیهم السلام	۱۲۵
جعل احادیث	۱۲۷
دسته یکم: در فضیلت صحابه	۱۲۸
دسته دوم: در فضیلت شیخین	۱۲۹
دسته سوم: در فضیلت ابوبکر	۱۲۹
دسته چهارم: در فضیلت عمر	۱۳۰
دسته پنجم: در فضیلت عثمان	۱۳۱
دسته ششم: در فضیلت معاویه	۱۳۱
دسته هفتم: در کاستن از قدسیت پیامبر ﷺ	۱۳۲
دسته هشتم: در کاستن از کرامت امام علی علیهم السلام	۱۳۳
نهم: در کاستن از کرامت پیامبران علیهم السلام	۱۳۳
دهم: در کاستن از قداست پروردگار	۱۳۴
یزید بن معاویه	۱۳۵
۱- کشتن عترت پاک ﷺ	۱۳۵

۱۳۶	۲- واقعه حره
۱۳۸	دیگر جنایت‌های امویان
۱۳۸	تاراج دارایی‌های مسلمانان
۱۴۲	مالیات‌های سنگین
۱۴۳	تحقیر مردم
۱۴۴	سخت‌گیری موالی
۱۴۶	سخت‌گیری بر شیعیان
۱۴۷	سخت‌گیری بر شیعیان
۱۴۷	کشتار دسته‌جمعی
۱۴۸	کشتن افراد عادی
	حجر بن عدی □ ۱۴۸ رشی مجری □ عمرو بن حمق □ ۱۴۹ □ اوفی بن
	حصن □ ۱۴۹ □ جویریة بن سبهم □ ۱۴۹ □ عبدالله حضرمی و یارانش □ ۱۴۹
۱۴۹	عدم پذیرش شهادت شیعیان
۱۵۰	ویران ساختن خانه‌های شیعه
۱۵۰	شهوت‌رانی و هرزگی امویان
۱۵۰	۱- یزید بن عبدالملک
۱۵۲	۲- ولید بن یزید
۱۵۵	خطبه ابو حمزه
۱۵۵	نفرین سدید
۱۵۶	حکومت بنی عباس
۱۵۹	منصور دوانیقی
۱۶۱	بخل
۱۶۳	منصور و ابن سمان فقیه
۱۶۴	استبداد
۱۶۵	کشتار و خیانت
۱۶۵	ابومسلم خراسانی
۱۶۶	عبدالله بن علی

۱۶۶	 محمد بن ابی عباس
۱۶۶	 رفتار با علویان
۱۶۷	 جاسوسی از علویان
۱۶۸	 دستگیری علویان
۱۶۹	 بُردن علویان به عراق
۱۷۱	 در هاشمیه
۱۷۴	 مصادره اموال علویان
۱۷۴	 نهادن سادات در ستون‌ها
۱۷۵	 علویان رحیم و رأفت طلب می‌کنند
۱۷۶	 خزان سرهای علویان
۱۷۸	 مهدی عباسی
۱۸۲	 دستگیری امام کاظم (علیه السلام) از سوی مهدی
۱۸۴	 موسی هادی
۱۸۴	 دشمنی با علویان
۱۸۵	 فاجعه فخ
۱۸۶	 سبب قیام فخ
۱۸۸	 رسیدن اسیران نزد موسی هادی
۱۸۹	 تهدید امام موسی کاظم (علیه السلام) از سوی موسی هادی
۱۹۰	 امام (علیه السلام) تهدید موسی هادی را به ریشخند می‌گیرد
۱۹۱	 پناه بردن امام کاظم (علیه السلام) به پروردگار تعالی
۱۹۲	 هلاکت موسی هادی
۱۹۳	 هرزگی و عیاشی عباسیان
۱۹۸	 رواج باده‌گساری
۲۰۱	 بازی با اقتصاد مسلمانان
۲۰۱	 بخشش‌ها و عطایا
۲۰۲	 کنیزان
۲۰۳	 اسراف در مهریه ازدواج

پیشگفتار □ ۹

وزیران	۲۰۵
زنان عباسی	۲۰۸
قصرهای عباسیان	۲۱۰
فقر توده مردم	۲۱۲
گرفتن مالیات و خراج	۲۱۷

نظر انداختن اهل بیت علیهم السلام درباره حکومت‌های روزگار خویش	۲۲۰
نامه نجاتی برای امام صادق علیهم السلام	۲۲۳

مشعل‌های فروزان اسلام و داعیان عدالت و حق	۲۳۲
امام علی علیهم السلام □ امام حسن علیهم السلام □ شهادت امام حسن علیهم السلام □ ۲۳۵ □ امام حسین علیهم السلام □ ۲۳۵ □ امام حسین علیهم السلام □ شهادت امام سجاد علیهم السلام □ ۲۳۹ □ امام باقر علیهم السلام □ ۲۳۹ □ شهادت امام باقر علیهم السلام □ امام صادق علیهم السلام □ ۲۳۹ □ شهادت امام صادق علیهم السلام □ ۲۴۰ □ امام کاظم علیهم السلام □ ۲۴۰ □ شهادت امام کاظم علیهم السلام □ امام رضا علیهم السلام □ ۲۴۱ □ شهادت امام رضا علیهم السلام □ امام جواد علیهم السلام □ ۲۴۲ □ امام جواد علیهم السلام □ امام عسکری علیهم السلام □ ۲۴۴ □ شهادت امام عسکری علیهم السلام □ امام مهدی (عج)	۲۴۴

پیروان اهل بیت علیهم السلام	۲۴۷
ایمان به خدا	۲۴۷
پیامبر خدا حضرت محمد صلی الله علیه و آله	۲۴۹
امامت	۲۵۰
مهرورزی شیعه به اهل بیت علیهم السلام	۲۵۰
جلوه‌های مهرورزی	۲۵۱
منابع	۲۵۵

﴿وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾^۱

پیشگفتار

(۱)

امامت نزد شیعیان اهل بیت علیهم السلام ظاهر است از خدای تعالی و فیض رحمتی است از او بر بندگان؛ کژی‌هایشان از او به راه راست‌تر، رهنمونشان می‌کند. امامت مفهوم فرهنگی فروزان و آگاهانه‌ای است که اسلام را با تمامی ارزش‌ها و زیرساخت‌هایش جلوه می‌بخشد و عنصری است مهم برای برپایی جامعه‌ای برتر که تمامی عوامل خیزش و پیشرفت در آن فراهم باشد. امامتی که در امامان اهل بیت علیهم السلام جلوه کرده، سایه‌افشان بر روی زمین که در حکومتش شبیح فقر و محرومیت خیمه نمی‌افکند و در آن آسایش، ستم و سرکشی خبری نیست. امامت، پدیده تشریفاتی و تفتنی نیست بلکه امتداد خود به خود حکومت پیامبر صلی الله علیه و آله است و اداره کارهای دولت او و بیان حکام او.

۱. بقره (۲): ۱۲۴، و چون ابراهیم را پروردگارش با کلماتی بیازمود و وی آن همه را به انجام رسانید، [خدا به او] فرمود: من تو را پیشوای مردم قرار دادم. [ابراهیم] پرسید: از دودمانم [چطور]؟ فرمود: پیمان من به بیدادگران نمی‌رسد.

برپایی نشانه‌های آیینش و گرداندن جامعه از سطحی پست به جامعه‌ای با آداب و سلوک متعادل که فرشته عدالت در آن بال و پر گسترده باشد و از تبعیض در آن رنگ و نشانی نباشد و دوستی و مهربانی در آن آشکار و همگانی باشد. این است جامعه برتری که پروردگار از بهر بندگان می‌خواهد.

این همان امامتی است که شیعه در پی‌اش بوده، بدان ایمان دارد و جزئی از یلده اسلامی اوست.

(۲)

امامت در بهترین مراکز حساس اسلام است؛ چه، به آن است که سرنوشت مسلمانان و سرگشتگی زندگی آنان رقم می‌خورد. پیامبر (صلی الله علیه و آله) به موضوع امامت توجهی تام داشت، آن را به دعوت اسلام پیوند زده است؛ در حدیث دار - که همگان بر صحت آن هستند - آمده که پیامبر (صلی الله علیه و آله) خاندانیان و عموهای خود را به همیاری و همکاری فراستاد تا یکی از آنان را وزیر و جانشین خویش سازد، لیکن جز امام علی (علیه السلام) که در بهر جوانی بود، حضرتش را اجابت نکرد. پس از این رویداد نیز پیامبر (صلی الله علیه و آله) در راستای توجه به امامت فرمود: «هر که بمیرد و امام زمان خویش را شناخته باشد به رنگ جاهلی مرده است».

آیین اسلام به گونه‌ای جدی و مثبت، دادگستری، امامت و آسایش را پذیرفته، در برابر ستم و سرکشی از مردم پشتیبانی نموده، کرامت را تضمین می‌کند و این تنها در پرتو حکومت حق و عدل اهل بیت نبوت (علیهم السلام) محقق می‌شود، نه در حکومت خیانت‌کاران و دزدانی چون معاویه و مروان و همانند عباسی که چون منصور دوانیقی و متوکل عباسی که در برابر پروردگار و فرستاده او سر سینه جبنانند.

(۳)

پیامبر (صلی الله علیه و آله) خلافت پس از خود را در والاترین مکان، ارجمندترین جایگاه و

پاک‌ترین خاندان نهاد؛ خاندانی که پروردگار، پلیدی را از آنان زدوده بود و پاک؛ پاکشان کرده بود. سرور عترت خویش را برگزید و پدر دو سبطش را و دروازه شهر دانشش را و همو را که بهر او به‌سان هارون بود، بهر موسی. پیامبر ﷺ پس از خویش، علی علیه السلام را خلیفه و مرجع امت خود کرد و در غدیر خم همایشی مردمی با حضور هزاران مسلمان برپا داشت و مسلمانان با علی علیه السلام بر خلافت بیعت کردند و او را از هر این جایگاه والا، شادباش گفتند؛ از جمله عمر بن خطاب که پس از شادباش گریبی به حضرت عرضه داشت: «مولای هر زن و مرد مؤمنی شدی».

افزون بر احادیث نقلی، پیامبر ﷺ در احادیثی بسیار، فضیلت امام علیه السلام و والایی جایگاهش را بیان داشته است که چون در آن‌ها نیک نگریسته شود، هدف از بیان آن‌ها چیزی نیست مگر موعود داشتن امام به عنوان خلیفه پس از پیامبر ﷺ و رهبری برای اینکه امتش راو خویش بسماید.

(۴)

جای بسی سوگ که حزب قریش به سران ابوبکر، عمر و ابن جراح بر آن شدند که پیامبر ﷺ پس از خود، خلافت را به کسی نسپرده، بلکه این امر حساس را به امت و انهاده و امت در انتخاب حاکم - صالح یا فاسد - آزاد است.

این اندیشه سطحی در میان رخداد‌های تاریخی پیش از اسلام نداشته، همان‌گونه که پیامدهای ناگواری نیز داشته است؛ از جمله اینکه امت را به بحران‌ها و گرفتاری‌های بسیاری کشاند و آن را در گرداب گزندهایی فرو افکند و هم‌نوایی‌اش را از میان برد و جمعیتش را پریشان کرد و یکپارچگی‌اش را به عنوان گران‌ترین خواسته خداوند برای امت اسلام، از میان برد.

این اندیشه به ریختن خون مسلمانان و رواج حزن و اندوه در خانه‌هایشان انجامید و کاری کرد که آنان برای آزمندان به صورت گروهی، سست و مناسب آزروری درآیند و برای آنان که در پی فرو بلعیدن این امت بودند، لقمه‌ای چرب

و گوارا. نیز در پی این اندیشه، شماری از سودجویان که آیین پروردگار را نمی‌فهمیدند و جز به منافع شخصی خویش و دستیابی به دارایی‌های سرزمین، ایمان نداشتند، بر سر سلطه، به ستیز درافتند و این برای کسی که به تاریخ مراجعه کند و در بحث‌های آن درنگ ورزد و در برابر عوامل محیطی و وراثتی، خویش را نبازد، کاملاً آشکار خواهد بود.

(۵)

سیره امامان اهل بیت (علیهم السلام) جان را از روشنی و نور می‌آکند و خرسندی و پسند احسان را برانگیزد. این سیره با تمامی ابعاد و مؤلفه‌های خود، ویژگی‌های جدشان رسول خدا (صلی الله علیه و آله) و عناصر شخصیتی او را بازگو می‌سازد و جزئی جدانشدنی از سیره‌ها و مؤلفه‌های شخصیتی و اصلاحی آن حضرت است. امامان اهل بیت (علیهم السلام) به پیچ‌گمان و گزافه - از سترگ‌ترین سرمایه‌های معنوی پیامبرند که آن‌ها را برای استمرار خویش در عرصه‌های اصلاحات اجتماعی و پیشرفت‌های فکری، برجای نهاد.

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) امامان اهل بیت (علیهم السلام) را با استوار کتابی که رسالت سترگ اسلام است، قرین کرد و خداوند بر بندگان مت‌الهی را فرو فرستاد تا کژی آنان را راست سازد و به راهی راست‌تر رهنمونشان کند. از این روی، امامان اهل بیت (علیهم السلام) نیز داعیان حق‌اند و پیشروان ایمان، به اصلاح؛ چه، اگر این‌گونه نباشد درست نمی‌نماید که آنان را - همان‌گونه که در حدیث ثقلین آمده - با قرآن قرین و برابر کرد.

(۶)

در جستارهای این کتاب، شرح حال برخی پادشاهان اموی و عباسی و اعمال آنان را که با روح و هدایت اسلام سازگار نیست، عرضه داشته‌ایم. بسیاری از این پادشاهان، لهو و لعب و سرکشی و ستم را از حد گذرانده بودند، به ویژه با

سادات علوی که سیلی از ستم و شکنجه را بر آنان روا داشتند و آنان را به زندان افکندند و ستون‌ها را بر رویشان برافراشتند. این رویدادها خصوصاً در روزگار منصور دوانیقی بیشتر رخ نمودند.

بی‌گمان در عرضه این دست مطالب در پی تفرقه‌انگیزی نبوده‌ایم؛ چه، این دروغ و افتراست که مایه تفرقه و برهم خوردن اتحاد می‌شود و پراکندگی می‌آورد. یکپارچگی را از میان می‌برد، لیکن نشر و تحلیل اسناد تاریخی و درنگ در اتحاد آن با فرقه‌گرایی پیوندی ندارد.

افزون بر آنچه گفته شد، این کتاب سیره امامان هدایت و مشعل‌های فروزان آیین اسلام و دستان پرورده‌گار بر روی زمین را نیز پیش می‌دارد؛ زیرا به باور ما پیشداشته آن نیازی است تا تأثیری که جستار علمی اقتصادی آن را دارد.

اینک بازگشتی به جستارها. این کتاب، که مهم‌ترین آن‌ها عبارت است از:

- ۱- اهمیت و ویژگی‌های امام
 - ۲- طرح‌ها و برنامه‌های اصلاحی امام
 - ۳- امامت؛ نص یا انتخاب؟
 - ۴- پیامدهای ناگوار گرداندن خلافت از اهل بیت علیهم‌السلام
- در این کتاب، طی جستارهایی پاک و به دور از پیچیدگی و جانب‌داری، تمامی موضوع‌های یاد شده را تا اندازه‌ای توان کاویده‌ایم و ما در این چیزی نبوده، مگر بیان برخی ارزش‌های اسلامی که اسلام آن‌ها را به ارمغان آورده است و شیعه در زمینه‌های عقیدتی به آن‌ها ایمان دارد تا این آیین را خدمتی بمانده باشد و به امتی که به شدت نیازمند اندیشیدن و نظر در سیره امامان اهل بیت علیهم‌السلام است، کمکی کرده باشد؛ همان امامانی که سترگ سرمایه معنوی و فکری برای کرامت، سروری و استقلال مسلمانان‌اند.

در پایان این پیشگفتار برای آمرزش و رحمت مرحوم مغفور حاج موسی بن

حسن قرشی که چاپ این کتاب از میراث آن بوده است، دست به دعا
برمی داریم. و الحمد لله رب العالمین.

باقر شریف قرشی

کتابخانه عمومی امام حسن علیهما السلام

نجف اشرف ۱۴۲۹ق.

www.ketab.ir